

PEST, II. félv.

33. szám.

Auguszt. 15. 1867.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, esütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévre 1 forint 31 kr., egész évre 2 forint 62 kr.; vidékre fél- félévvelért 1 frt, tíz soron fölül, egyszeri közlésért 2 frt, a Szent-István-Társulat igazgatóságához kérjük intézteni, évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. ha többször közöltetik, 1 forint 50 krajczár számítatik.

Délbánsági tájképek s szemelvények az alsó hegyvidék népeletéből.

Szentkláray Jenőtől.

Hazánknak talán egy vidéke sem oly járatlan és ismeretlen még saját földjeink előtt is, mint épen ezen alsó végrész, melyet keletről a Havas-Alföld és a Kárpátok, éjszak- és nyugatról a termékeny bánsági Kánaán, délre Fejértomlontól Orsováig a Duna hullámai keritenek, s melyet a természet és az éghajlat kedvezményei egyaránt oly sok szépséggel, helyenkint főséges, mondhatnók hazánkban egyebütt nem látható, páratlan pompával felruháztak.

Egész századokat boszusan sanyargató mostoha politikai viszonyok, a szomszéd népek gyakori ellenséges betörései, kedvezőtlen néptelepítések, államügyetlenség, a népnél elterjedt tunyaság, renyhesség és gondtalanság: ezek azon káros elemek, melyek e vidéket kitünő természeti előnyeinek daczára háttérbe szoríták, és sokaknál egész a legújabb korig az elfeledtetés éjébe ringaták.

A szellem ad az anyagnak életet. Népmiveltés, művészet, ipar, kereskedelem, a földművelőnek szorgalmas kezei az égi áldás által sikerrel koronázva: ezek osztályozzák az országokat, építik a világvárosokat, esőditik össze a versenyző népeket; szóval a szellemi emelkedettség teszi virágzóvá, boldoggá a vidéket és népet.

Ne esodálkozzál tehát, ha e vidék sok helyén, ott, hol a szellem hosszú álmodt, és az éltető elemek oly sokáig hiányoztak, a jóra való, a szépet és nevezetést utjnak, a hiányost, a rozsat, a tespedést, fájdalom! ódonnak találod.

Nem jó magunkat hű tömjénnel ámitgatunk. Ha magunk belátjuk a hibát, nem fogunk vakságról vádoltathatni, s mimagunknak fog részrehajlatlan és önzetlen igazságosságunk használni.

Ha valahol, bizonyára Magyarországnak ezen részén mérhetünk üdvös tanulságot a jövőre, józanul belátván azt, hogy sokat szerettünk pihenni, a midőn munkálkodnunk kellett volna; hogy a magyart még mindig nem nagyon lelkesíti a fölfedezések, a tudományos buvárlat és kutatások ösztöne, vagy a magasabb ipar, a nagyobb mérvű művészet és a csüggedetlen műkisérletek szelleme.

A délbánsági, mintegy 40—50 négyszög mérföldnyire kiterjedő hegyláncolat oly gazdag a természet mindennemű kincseiben, hogy a komoly, a jóirányu üzlet nem csak az ország pénzalappját növelheti vala, hanem ezernyi szegény hazánkfia- nak is dusan jövedelmező foglalkozást nyújthat; s a vidéket, melyet jelenleg idegen külföldiek kényők kedvők szerint zsák- mányolnak, s hol még most is mérhetlen távolságokra az öser- dők komoran sötétlő rengetegei huzódnak, s a farkasok üvöl- tése a szirtekről rémitően viszhangzik, saját honosaink által népesebbé, virágzóbbá s lakosait boldogabbá teendette az Apeminek és Alpok lakóinál.

Nálunk nincs még a jó- és hasznosban igazi — nem mondhatnók vállalkozási készütség — hanem vállalkozási lelke sültség sem.

Sajátságos, hogy ezen a természet kincseiben oly gazdag vidéket Trajántól kezdve egész napjainkig csekély kivétellel mindig idegenek zsákmányolták.

A bánsági terjedelmes érc- és szénbányák, de legkivált az ércbányák, mint tudva van, részleg igen régiek, s noha újabb korban az államkinestár kezelése alatt állottak, kétségtelen, hogy birtokosaikat illetőleg változatos történettel bírnak.

Ezt kutatni egyúttal ninesen érdekünkben, habár a tárgy ismertetése tekintetéből az újabb eseményekre vonatkozva nem mulaszthatjuk el megjegyezni, hogy valamint az közelmúlt áldástalan osztrák kormány alatt minden hanyatlásnak és bomlásnak indult, úgy itt sem koronázta az államkinestár vállala- tait kedvező siker, miglen 1854-ben december hó 31-én a szabadalmazott államvasuti-társaság az összes érc- és szénbányákat, az ezekhez tartozó mindennemű készleteket, a folyó földjogot, 156,604 lánca erdőt, mintegy 7,136,610 □ öl job- bára haszonvető fával, s végre 56,861 lánca földet mező- szántóföldek, kertek- és szőlőkben 11 millió forintért megvette.

Nem tartozik hozzánk arról szólni, hogy mily érvényi s mily feltételek mellett elfogadható a szerződés, mely törvény- telen időközben s a jogalapon kívül eső módon kötötték, — ezt,

mint reméljük, a honatyák legközelebb országunk javára és a törvények értelmében el fogják dönteni; csak azon egy óhajnak legyen itt kifejezés adva, vajha a magyarországi bánya-művek kormányzata- s igazgatására hazai méltányos érdekből a külföldiek mellett szakképzett honfiaink is alkalmaztatnának!

Alább részletesebben fogunk megismerkedni a helyviszonyokkal.

Most feladatunknak megfelelőleg nézzünk körül az első bánya-városban, melyet a vasútvonalon Temesvárról jöve érint az utas, s melynek neve:

Oravicza-bánya. Már a wersetz-jaszenovai vasutkarulatnál kivethetők a távol ködében ama magaslatoknak csak a mészhegyeknek sajátos szép-ivezetű, egymás fölé tornyosuló csúcsai, melyeket megszemlélni s melyekről szólni akarunk.

Minél inkább közeledünk Oraviczához, annál jobban emelkedik ki a hegység, láthatóvá tevén szép idomu sziklát s kellemes zöld mezőt.

Oravicza-bánya két magas, befelé mindinkább szűkülő, kertekkel s helyenkint izletes kéjlakokkal ékeskedő hegyvonallal bekerített, egy egész órányi hosszúsága utczából áll s két főrésze oszlik.

Azon rész, mely a rónától kezdve a hegyszoros elején épült Román-Oraviczának, vagy másképp Kamarális-Oraviczának nevezetetik, melyhez hebb mindinkább szebb, itt ott emeletes házaival Német-Oravicza vagy másként Montán-Oravicza esatlakozik.

Oravicza mintegy 5749 lakost számlál, kik közül 2771 róm. katolikus.

Ez időszert székelye a karánsebesi főesperesi egyházkerület főesperesének, a nevével nevezett járás főszolgabírájának, a szab. vasúti társaság tisztartósága és bányakapitány-ságának.

Kath. plebániája a vasúti társaság kegyurasága alatt áll s középszerűnek nevezhető, a mi már sokat mond egy oly patronaturról, melynek rokonszenvével az egyház- és iskolának még mindeddig nem volt alkalma meggyőződnie.

A kath. nagy, díszes és jól felszerelt templomot 1772 ben még a kamara építteté.

A nem egy, görögöknek két szép templomuk s e kívül a hegyoldalon fekvő temetőjükben egy igen díszes goth izlésben épült kápolnájok van.

E hitfelekezetet nem kevesebb mint 5 pap kormányozza.

A kath. paplak, mely még a kincstári uradalom idejében épült, igen csinos s eléggé kényelmes emeletes ház, a földszin a káplán és négy elemi iskola számára van berendezve.

Felemlítendő az itteni 5 osztályu, magán kezelés alatt álló gymnásium és a **B o n n a z S á n d o r** esanádi püspök ő méltósága által két év előtt alapított apácázárda a nőnemű ifjuság kiképzésére.

E város kereskedelmi közlekedésben áll a környékkel, noha utóbbi időben ennek élénksége is meglehetősen lelohadt, a mennyiben az itteni bányaművelés, mely ezelőtt virágzó volt, majdnem teljesen megszűnt, s csak még néhány csekélyebb üzletű bánya van kezelés alatt.

Az itteni bányaművelők közül sokan emiatt kenyerüket vesztve, Steierlak- és Aninában kénytelenek élelmet keresni. Ohajtható volna, hogy az idegenek illetén gazdálkodása más, a köznépre és a városra nézt üdvösebb irányzatot kapna.

Az egyedüli iparintézetek, melyekben még élénkség uralkodik, a magán kézből levő aranybánya s a paraffin-gyár az aninai köszénolaj finomítására, melyet a társaság 1859-ben saját használatra épített, de ez évben idegen vállalkozóknak — ha jól értesültünk — 50 évre átengedett.

Az oraviczai bányákat minden valószínűség szerint már a rómaiak művelték, noha az erre vonatkozó biztos adatok csak a Bánságnak a török iga alóli felszabadulása idejére 1717-re vihetők vissza, a midőn Mercey gróf államköltségeken hozta azokat üzembe, e ezelől szomolnokiakat és tyrol munkásokat gyarmatosítván.

Itt hat érczartalmu hegyet különböztetnek meg, névszerint délre a **V a d a r n á t**, **C s i k l o v á t** és **T e m e s t**, éjszakra a **K o s o v i e s t**, **T i l f á t** és a **C o r u n - T i l f á t**, melyekben leginkább mészkovaes, varla, különféle rézérczek, fakópala, fémle, termés-arany és réz, részleg maglakő, részleg tömör porphyre-erekben elszórva találhatók.

Az egész üzlet 3600 mázsa érczet mintegy 180 mázsányi rézzel hoz napvilágra, a mi jobbára Szászán és Csiklován dolgoztatik fel.

Az említett Erzsébet-aranybányában a magla és kőve határos palakön mészréteg fekszik, melynek mész- és homokkövegyületű erében 1000 mázsára 24 márka arany található. Vasércz is ásatik itt, s mióta az aninai vasöntőde létesült, nagy keletnek örvend.

Jó vásárt csinál a társaság a mészlenyvel is, mely az oravicza-steierlaki országuton található égetett és finomul őrölt márgából készül. A közelmultban évenként 85 kr. költséggel készített s 1 frtjával áruba bocsátott mintegy 12,000 mázsa mészleny kelt el.

Áttérve a népeletre, Montán-Oraviczán az külsőleg egészen nagyvárosi. A léha fenhéjazás, nyegleség, hín kaczerkodás s rangon fölüli fényezés akármelyik divatos fővárosra emlékeztet.

Valódi társadalmi műveltséget, keresztény társadalmi fogalmakat s tisztult valódi nagyvilági józan nézeteket csak keveseknél találisz.

A valláerkölesi életről sem irhatunk sok dicséretet.

A nőnem még csak látogatja a templomot, férfiak azonban még nagy ünnepek alkalmával is ritkán mutatkoznak ott.

Szomorú s fájdalom! igen általános jelensége ez az éggel meghasonlott korunknak.

A hazafiságot illetőleg sok dicséretes és tiszteletes elismerést érdemlő törekvésekről értesültünk; de e dicső erény is csak az értelmiség korosabb osztályában tündöklök valódi fényvel.

Itt is tulságosan sok a levegőt verdeső nyegle szájhős, a kik sarkantyus esizmában eltáncolják azt, a mit apáik bocskorban szereztek, a kik zsinórtól nyüzsgő divatos magyar öltönyökben járnak ugyan s mindmegannyi konyhakés nagyságu sastollakkal diszítik süvegeiket; de magyarul azért alig, vagy leggyakrabban egy szót sem tudnak, többnyire tanulatlanok és nyersék. Ritka városban tapasztaltunk az ifjuság közt oly számandó erkölesi sütyedést, mint épen itt.

Sajátságos, hogy az oláhok itt is, hol századok óta együtt laknak a magyarok- és németekkel, s idegen szokások befolyásának ki vannak téve, jobbára megtartották ősi nemzeti jellegüket.

Nincs hazánkban nép, melynél még oly sok kívánnivalót találunk, mint az oláhnál.

A ki szeretetteljes részrehajlatlansággal s csak javukat czélzó igazságossággal irt sorainkat tulzottságról vádolná, jöj-jön, lássa és győződjék meg saját tapasztalatból.

A vallásosság és erkölcs az oláhok nagy részénél csak jelentéktelen külsőségekben áll. Előítélet, babona, minden műveltséget nélkülöző eredeti nyersség, gyávaság, renyhesség, ravaszság és boszuszomj képezik jellemök fővonásait. Ezt tapasztaltuk Oraviczán épen úgy, mint bárhol egyebütt, a hol oláh testvéreink közt megfordultunk.

Az oláh igen korán nősül. Nem hallatlan eset, hogy egy 14 éves gyermek 18 éves hajadont vesz feleségül. E badar szokás egyrészt a férfinak idő előtti teljes elsilányulását, másrészt a nőnek szentségtörő s immár nagyon is általánossá vált erkölestelen életét vonja maga után.

A kora élet, a kiesapongások és a szeszes italoknak nagymérvű használata a férfiakat, — a nehéz munka, a kiméretlen bánásmód, a mértéktelen bujaság és az arcfesték használata a nőket teszi idő előtt tönkre.

Az oláh asszonyok keleti szokás szerint majdnem rabszolgánok gyanánt vannak férjeiknek alárendelve; nem esznek férjikkel az asztalnál, hanem állva s a konyhabeli teendőket végezve veszik magukhoz élelmöket, mely egyébkint közönségesen máleából, zabkenyér-, korpaleves- és juhturóból áll.

Gyermekeiket patriarchális módon nevelik, s már születésük után is csak hideg vízben fürösztik s pólýákba sola sem takarják.

Az ifjuság első foglalkozása a nyájlegeltetés, a mig keményebb munkára nem alkalmas.

Az oláh különben szorgos felügyelet mellett minden munkára lehet használni; de noha itt a hegyek közt sokat dolgoznak és jól fizettetnek, életmódjuk és szokásaik folytán mégis inséggel küzdenek.

Dicséretes bennök a nemzeti buzgalom, mely azonban sokaknál ferde nézetek- s helytelen elvekből fejlődvén, a közügy kárára használtatik.

A köznép nemzeti viselete ismeretes; de a müizlésről egyáltalán mindéddig kevés bizonyosságot adtak. Hogy ide vonatkozólag csak egy esetet említsék, egy oláh szintársulat jó multkor a helybeli színpadon Don Juant adta — és pedig oláh nemzeti ruhákban — és lelkesen megtapsoltatt!

Egyébaránt édes reménnyel nézünk egy boldogabb jövőnek eléje, mely nemzeti együttes újjászületésünk alapján köztük is felvirágoztatja majd a hitbeli tisztább fogalmakat és meggyőződést, a szelidebb erkölcsöket és a finomabb társadalmi műveltséget. —

Oraviczától délnek, magas és egészen erdőben hegyek által elválasztva, melyekről a kilátás a rónára a wersetzi hegylánczig, s le a Duna által szegélyezett határörvidéki síkságra felette szép és kellemes, éjszak és nyugat felől nagy hegyormok által befogott völgyben fekszik Mária Csiklova.

(Folytatása következik.)

Egy nap egy szegény család életéből.

(Vége.)

Pista, hazafelé mentében még nem ért a legközelebbi faluhoz, midőn anyyira kimerült, hogy csak nehezen tudott tovább menni.

A gondolatnál, hogy övének annál tovább kell várakozni, mig valamit enni kapnak, keservesen sirt, nygohogy észre sem vette, midőn közelében egy fogat megáll és belőle egy tehetős ur száll ki s feléje tart.

— Miért sírsz fiu? kérdé őt, midőn előtte megáll.

— Oh anyyira el vagyok fáradva, hogy alig tudok lassan is menni — panaszkodék Pista — pedig honn anyám és kis öcsém nehezen várja a kenyeret, melyet viszek nekik; az éhség gyöttri őket.

— Hova kell menned? kérdi az ur tovább.

— B*—ba, uram, volt a válasz.

— Jer fel kocsimba, elviszlek magammal, én is oda megyek, viszonz az ur.

Mennyire örült a szegény fiu, midőn a fogat oly gyorsan haladott előre, és a süppedő, rüganyos ülésben oly kényelmesen és melegen kinyugtathatá tagjait.

A derék ur meleg köpenybe burkolá őt, és gyöngö teste csakhamar átmelegült.

Utközben Pista hű és megható rajzát adta övéi nyomorának.

E közben egy kis városkába értek, hol a jó ur Pista számára szép fehér tejeskalácsot hozatott.

Örömsugárzó arcczal köszönte ujjal az adományt.

Azonnal kiszámítá, hogy e sok kalács két napig eltart.

Nagynehezen lehetett rávenni, hogy egyék addig is belőle; Pista mentegetőzött, hogy már evett, övéi pedig igen éheznek.

Csak midőn a biztosítást hallotta, hogy övéiről is fog gondoskodni, határozta el magát, hogy az előtte oly ritka és különösen jóízű süteményből evett.

Este fél öt volt, midőn a szép kocsi s benne két örvendő sziv B*—ba beért. Egyik boldognak, hogy övének segélyt hoz, másik szerencsésnek mondá magát, hogy segíhetett.

A fogat egy vendéglő udvarán állapodott meg. Az ur kiszállt és a tulboldog gyermeket lesegíté belőle. Pista alig bírta a sok kalácsot vinni.

— Oh mint fognak örülni, ha gazdagon terhelve haza érek — mondogatá Pista.

— Most menj előre Pista — mondá az ur — elmegyek veled anyádhoz.

— Oh mily jó ön! szóla a gyermek örömpresve.

Jóllehet a hosszú fáradalmas utban, melyet ma gyalog tett, igen kifáradott, mégis szívörömben oly könnyen lépdelt, mintha a házból még ki sem mozdult volna.

Néhány utcán keresztül haladva egy ódonszerű ház előtt voltak.

Már meglehetősen besötétült, midőn a házba léptek.

A folyosón a háziasszony, ki földszint lakott, gyermával jött eléjük.

— Édes háziasszony! kérte Pista — engedje át

kissé a gyertyát, hogy világíthassak ezen urnak, ki anyámhoz akar menni.

— Szívesen Pista — viszonz a jó asszony és a gyertyát átadta.

Midőn három lépcsőn lehető esendben fölhaladtak, már az ajtónál lehetett hallani, hogy benn a szobában imádkoznak: „Asszonyunk szűz Mária! Istennek szent anyja — így hangzék az ima — imádkozzál érettünk bűnösökért most és halálunk óráján”, úgyhogy a szobában belépő idegen a bezáró „Amen”-t együtt mondhatta velök.

— Im itt azon ur — kedves anyám — ki engem az ut fáradalmaitól kimerültet kocsijába fölvetett és haza szállított, különben még nem lehetnék itt.

Az anya a kis Miklóssal azalatt fölemelkedett a földről, és a jószívű urnak, rövid, de meleg szavakban mondott köszönetet a fia iránt tanusított szívjóságért, s midőn az idegen futó körütekintéssel meggyőződött arról, mit Pista utközben szegénységök- és szükségökről mondott, nyájason nyújtá kezét az anyának és mondá:

— Édes asszonyom, ön csakugyan szegény; de a kis Pistában derék gyermeket bír, ki boldog leend, ha így folytatja, ha mindig oly bátor és jámbor marad, mint jelenleg. Fogadja a csekély segélyt, melyet Isten általam küld; e szomorú időben, a jelen szükségben jó segítség leend.

Egyidejűleg néhány aranyat nyomott markába és oly gyorsan távozott, hogy a bánuló anya időt sem nyert az adományt csak néhány szóval is megköszönni.

Pista a beszéd alatt meggyújtá a lámpát és a kölcsönzött gyertyával kikíséré a jó urat, hogy a lépcsőzetet megvilágítsa.

Ajtóhoz érve az mégegyszer megállt és midőn bucsuzásra kezét nyújtá, így szólt Pistához:

— Maradj továbbra is derék, jámbor fiu, mint eddig valál, akkor Isten nem vonja meg áldását tőled! Gondoskodjál, mint ma, mindig jó anyádról; megérdemli, mert engedelmességre és isteni félelemre ő tanított; ezek legszebb gyöngyei lesznek mindig a gyermek erénykoszorujában.

Azután ennek is pénzt adott és hozzátette: „Öríz meg e pénzt, hogy hasonló szükségben ne kelljen oly fáradalmas utat tenned.” — Erre az est homályában eltűnt.

Pista szívesen elvezette volna az urat a szük, setét utcákon keresztül a vendéglőbe; de alig fordult ki az ur az ajtón, midőn a háziasszony, ki a beszédet közlő hallgatta, s kit a kíváncsiság csaknem megölt már, e kérdéssel állt elő: „Mit adott?”

E kérdésre Pista fölnyitotta markát és benne egy nagy, fényes arany csillogott.

— Lám, Pista! most már segítve van rajtatok, ez sok pénz! — mondá az asszony. — Mennyire örülök — tevő hozzá jóakaró szíved.

Örömpesve futott föl Pista a lépcsőkön és e szavakkal nyitott anyja szobájába:

— Anyám, édes anyám! már most segítve van rajtunk! Nézd csak, mit adott nekem még azon ur.

Azután gyermeki egyszerűséggel az asztalra tette,

mellé huzta a lámpát, melynek fénye a pénzt egészen bevilágítá és ujongva kiáltá:

— Mamám, ez sok pénz! Háziasszonyunk mondá; most már gazdagok vagyunk

— Igen — mondá az anya — segítve van rajtunk, nekem is két darab aranyat adott. Nézd csak fiam!

Az anya két aranyát Pistié mellé helyezte egy sorban az asztalon.

— Várj — szólt Pista még mindig nagy örömben — még nem láttál mindent, mit azon ur nekünk adott.

Azután zsebjeből kiszedte a tejes süteményt és sorban az asztalra rakta; végül még ingujjából is kirázott egy darabot.

— Lám anyám, szóla, ez is ér valamit!

Az anya, midőn gyermekét ily jó hangulatban látta, nem tarthatta vissza mosolyát.

A kis Miklós is, ki az esemény folyamatából nem értett többet, mint hogy Pista és anyja igen elégteltek voltak, most szinte élénkebb lett, sovárologva kapott egyik tejjessült után, kérő tekintetet vetvén anyjára, ki midőn engedőleg intett, oly gyorsan hozzá látott, hogy rövid idő alatt morzsája sem maradt.

— Egyél te is egyet anyám — mondá Pista — pompásan ízlenek. Én is ettem a kocsiban, mert azon ur úgy kívánta.

— De Istenem — folytatá némi szünet után — még nem vagyok készen; majdnem megfélemedeztem arról, minek először oly igen örültem.

Erre előhozta fővegét, kivette belőle zsebkendőjét, melybe a két darab kenyér volt takarva és megnyújtá ezzel az asztalon a sort.

— De már most teljesen készen vagyok, mondá végül.

— Beszélj el nekem már, egyszer, miként folyt le az utazás, kérte anyja, mire Pista mindent híven elmondott, a mi vele szomorú és örvendetes történt.

Miután forró imában az Istennek a tapasztalt jótettért hálát mondtak, és imájokbau ismeretlen jótévőjokről különösen megemlékeztek, az anya meleg levest készített, mely mindnyájukat felüdített. Örömet maradtak volna még főn, miután az örvendetes esemény szemikből az álmat kiützte, ha az utolsó készletfa a leves főzésére el nem fogy. De miután a szoba egészen kihűlt, ágyba kelle menniök; soká beszélgettek még boldogan, hogy jó darab időre segítve van rajtok.

A derék idegen gazdag ajándéka és az által, hogy az anya időnkint munkát kapott, a bizonyosnak vélt nyomor és éhségnek útja a házba elzáratott, és midőn a kormány gondoskodásából egy gabonával terhelt hajó érkezett a szükség enyhítésére, a köznyomoron segítve lőn, különösen, mivel jó termést is reméltek.

Néhány évvel ezelőtt halt meg az anya. A kis Pistából ügyes és tehetős iparos lett, ki anyját haláláig fiui szeretettel ápolta.

Rajta valóban teljesült Isten ígérete: „Tiszteld atyádat és anyádat, hogy boldog és hosszú életű lehess a földön.”

H. Cz.

Szent István.

Mai diszes képünk másolata egy fonséges oltárképnek, mely a Széchenyi István által építtetett nagy-czeni templomot ékesíti, és melyet a halhatatlan nevű gróf és még élő vallásoslelkű neje, született Seiler Aspang Crescentia grófnő Velenczében egyik legjelesb festő-művész: **Blaas** által festettek.

A jeles kép ára 1500 ezüst forint vala és egyike a legszebb magyarországi templomképeknek.

Különb en időszerűnek tetszett nekünk, hogy hazánk első szent királyának képét adjuk. — Szent István Boldogságos Szűz pártfogásába ajánlotta koronáját és a magyar hazát. Azóta a hazának a sok verőfényes nap mellett viharos korszakai is voltak; talán akkor bűneink miatt vonta meg tőlünk a Szűz Anya pártfogását; de a viharok olyanok voltak, mint a napot elfedő fellegek, melyek egy ideig homályt borítanak a földre, de a föllegek nem képesek a napot

eloltani; szétoszladoznak, és a nap ismét szétlövelli fényét. — Terhes felhők boríták az utóbbi két évtized alatt is a magyar haza egét; és ime amnyi vész, amnyi ráncmért halálesapás után a magyar nemzet ez idén

ismét először üli a nemzeti szabadság verőfényében szent István napját, ezen keresztény alapítóét, kinek törvénykezési bölcsességének egyik főága a vallásos buzgalom vala, s épen azért a B. Szűzet választotta a magyarok patronájának.

Bizzunk a Gondviselésben, hogy Mária oltalma ezután minden vész és csapás ellen védeni fogja hazánkat, csak a haza fiaiban is legyen meg Mária tiszteletében azon példás buzgóság, azon fiui ragaszkodás, mely sz. István királyunk egész életén átvonul, s melyet tőle örökségül kapott a nemzet.

Maradjon is a magyar nemzet minden időn át hű e hatalmas Védaszonyhoz, s akkor nincs vihar, mely e nemzetten diadalmas-kodhassék.

Egy indián megtérése.

Andin püspök mint hitküldér néhány évtized előtt Texasba, Éjszak-amerikának azon részébe utazott, hová az idétt és még később is oly sokan utaztak ki. Azon időben e vidék elég kellemetlen és vad lehetett. Hitküldérünk körülbelül husz évig járt kelt és fáradott e zord és elhagyott vidékeken, mi alatt megtanulta és kellőleg elsajátította az indiánok nyelvét és szokásait. A hitküldéri életpályához igen sok kell, a lemondás- és önfeláldozásnak itt teljesnek kell lennie; a hitküldérnek felednie kell önmagát és tenni mindent, mindent az elveszett juhért, a tévelygő emberért. Neki sokkal jobban kell szeretni a vad indiánt, mint önmagát, el kell sajátítani nyelvét és szokásait, szeretettel kell hozzá közelíteni, s így a fáradságok legnagyobbika által megnyerni őt egy szent és fölséges ügynek. Nagy, igen nagy és nehéz dolgok ezek! De a hitküldérnek egy titok, egy talizmán van öltönye alá rejtve és pedig ép oda, hol a szív dobog, hol a szív-ér lüktet, ép oda, hol annak minden érzelmei összpontosulnak; s e titok, e talizmán az első hitküldérnek a felfeszített Megváltónak képe. Andin püspök egykor vele történt következő történetet beszélt el egyik ügyfelének és ismerőjének.

Az Indián-földön egyik állomásomon bizonyos napon több ily szegény industól kerestetem föl, kik segélyemet vesélyesen megsebesített főnökük iránt vették igénybe. A gyógyfüvek- s azok használatának némi ismerete eszközölte, hogy több ily segély nélküli elhagyott emberhez hívtam meg, mi által szerencsés voltam nem csak testi, hanem lelki orvoslásukhoz is járulhatni.

A reám váró indiánokkal tehát kevésvártatva utnak indultam. Ezek indián szokás szerint az egyenes mint legjobb és legrövidebb utat választák e cél elérésére, és csakis így sikerülhetett két napi folytonos és elég gyors menet után a törzsfő lakásához eljutnunk.

Rövid fölüdülés és várakozás után bevezettek a törzsfő nád-gunyhójába. Erős, izmos, edzett testalkatu, méltóságának minden külkei- és jellegeivel ellátott férfiú feküvök előttem száritott levelek, moh- és fűből összeállított nyugágyon.

Ellenséges nyílövés vesélyesen találta oldalát. Szilárd, büszke önérettel látszék maga elé tekinteni, a nélkül hogy a belépőre figyelt volna.

Egyideig álltam és szemléltem a szokatlan és nem közönséges férfiut, kinek győző tekintete még mindig hatályos tekintélyt és hatalmat látszék környezete fölött gyakorolni.

A falakon körül különféle fegyverek függtek, az ajtófélen pedig nagy hajsomók, mint az indiánok ama rémes győzelmi jele, mely szerint az elejtett ellenség fejbőrét lehuzzák és magokat azzal vad zaj közepett fölékésítik.

A törzsfő mellett egy edényben hűsítő ital volt. Szakadozott fájó lehelete által nehéz fájdalmát árulta el; kevésvártatva föltekintett.

— Mit akarsz feketeruhás?

— Kérdeni jöttem tőled, hogy vajjon segítsek-e rajtad, vagy pedig készítsék e neked utat a nagy szellem pompás lakába?!

— Te engem többé feketeruhás meg nem gyógyíthatsz! A nyíl találta éltetem! Erre megmutatá mély s vérző sebé, melynél minden segély hasztalan és fölösleges vala. — Hanem beszélj nekem a nagy szellemről!

— Ha te a nagy szellem szép lakába be akarsz menni, mindent kell hinned, a mit neked általam mondat, s akkor aztán ő meg fogja engedni, hogy megmossam fejedet.

— Hát mit mond a nagy szellem? kérdé a vad, tekintetét komolyan reámszegezve.

— Erre kezdék neki az Istenről beszélni, ki az eget és földet teremté, mindeneket föntart és kormányoz; egyetlen Isten, ki magát három személyben az embereknek kinyilatkoztatta, hogy ezáltal nekik az utat szép hajlékához megmutassa. Helyeslőleg bölintá a törzsfő fejével s aztán szólt:

— Ez előttem korántsem újság — mondá halkán — én tudok a nagy szellemről, és azt is tudom, hogy ő beszélt az emberekkel.

Tovább folytatám beszédemet az emberek szerencsés helyzetéről a paradicsom kertében, elbeszéltem, miként lettünk az első ember vétke által a bűnnek részesei, miként a nyomor- és haragnak fiai.

— Erre engem az én atyáim is tanítottak — veté ellen a törzsfő, s ez előtt legkevésbé sem látszék valami új vagy föl-tűnő dolognak.

Ezután elkezdék beszélni Isten végtelen kegyelméről, hogy miként jött Isten fia a földre, miként lett emberré, hogy minket boldogokká tegyen, vagyis hogy minket a nagyszellem szép hajlékába ismét visszavezessen. A vad e szavakra emelkedni látszék, s fájdalomtól kínozott arcvonásaiból a bámulat és állmélkodás tisztán volt olvasható.

— Feketeruhás oh ez szép, ez jó — kiálta — mit te mondasz, az igen jó, az megörvendezteté a szívet! Erre lesüté szeméit és soká hallgatott.

— Ez Isten fia küld engem hozzád — folytatám kis szünet után — hogy megmondjam neked, mi teendő.

— És mi az? — kérdé az indián a nélkül, hogy föltekintett volna.

— Hinned kell benne teljes szívedből és őt szeretned!

— Én ezt már akkor tettem feketeruhás! mikor te a nagyszellemnek még talán nevét sem tudtad kiejteni. Mért ne hinned én a nagyszellemben? Erre kezemet kérte, hogy azt homlokához vezesse.

— De te nemcsak azt tartozol szeretni, ki érted emberré lett, hanem minden embert, még ellenségeidet is.

Alig ejtém ki az utolsó szót, midőn ő esodalkozást kifejező arczal rántekintve kérdé: „Még ellenségeimet is?” Erre sötét pír borította el halvány arczát s bágyadt szeméit, s tovább folytatva beszédét mondá: „Te azt akarod, feketeruhás, hogy én ellenségeimnek megboesássak?” — kezét sebére tette — „nem, azt egy indus nem teheti, nem, mert ha én meghalok, testvéreimnek kötelességök leendő halálat megboeszulni. Hét ellennek kell elesni a főnökért, ez az indiánok törvénye.

Az ellenségnek nem lehet megboesátani. —

Erre kimerült s hallgatott. A boszuvágy végső erejét emészte fel a szerencsétlenség. Kissé hallgatott. Ezután arra emlékeztetem, hogy nem én paranesolom azt neki, hanem a nagy szellem, ki őt teremtette, s ki irántai kegyességéből emberré lett.

Ő tagadólag intett fejével, hogy ezáltal tudomra adja, miszerint a nagyszellem azt nem paranesolhatja.

— A vérboszu — mondá — az atyáktól származik, s hogy nem maradhat el.

A két indián, kik velem a gunyhóba léptek, kezdének szintén az ellenség iránti boszu törvényessége- és helyességéről beszélni. Megtiltám nekik a beszédet.

— Hanem te mégis be akarsz a nagyszellem hajlékába menni? — kérdém őt — ellenségeid is akarnak. A nagyszel-

Iem teremtette ellenségeidet is, és rajtok is könyörölni akar. De ellenségek a nagyszellem szép lakában nem lakhatnak együtt, mert ott örök béke vagyon. Tehát előbb a megbocsátásnak kell megtörténnie.

Ezt e szegény ember nem látszék fölfogni, mert általában nehéz ott a felfogás, hol a szenvedélyek érdekei más sugalmaznak. Tagadólág intett ismét fejével, és ösztönszerűleg ragada kezébe egy közelében levő fegyvert; erre kidagadtak arcvonásai, melyekben a közeledő halál tükrözte vissza magát.

E jelenetnél meglehetősen szorongatott helyzetben voltam, de mindamellett kezembe vevém a nyakamban függő Krisztusképet és szeméi elé tartám.

— Lásd indián — mondám az indiai iránti részvét által meghatottan — az Isten fia is megsebesítettet és pedig halálosan ellenségeitől; keresztre szögezték, hogy a legiszonyabb módon öljék meg. És e Megváltó, ki mindezeket azért türte el bámulatraméltó odaadás- és állhatatossággal, hogy ő neked a nagyszellem szép hajlékát megnyissa, e Megváltó, mint haldokló arra kérte a keresztet a nagyszellemet, mennyei Atyját, hogy őt meggyilkoló és halálra kintző ellenségeinek bocsásson meg. Ezt a te Istened tette, és te ellenségeidnek nem akarsz megbocsátani?! . . .

Merőn néz a törzsfő a keresztet, s a bámulatnak bizonyos neme tükröződött vissza arcán.

— S valóban igaz, feketeruhás, mit te most mondtál?

— Igen, az valóban igaz!

Hallgaték. A vad lecsüggeszté fejét és hosszú hallgatásba merült.

— Esküdjél nekem, feketeruhás, a nagyszellem előtt, hogy te nekem igazat mondasz!

Esküszöm neked Istenem színe előtt, ki a tied is, és ki azért küldött ki engem, hogy én az indiánokat fölkeressem, és velők jót tegyek. — Így szólék nyugodt és ünnepies komolysággal.

— Ha az igaz, hogy az Üdvözítő a keresztet ellenségeit imádkozott s nekik megbocsátott, ugy ebből következik, hogy nekem is hasonlóképen kell eszelekednem.

Erre mondá a két indiánhoz fordulva: Hívjátok össze a törzs férfait!

Az indiánok tüstént engedelmeskedtek. Mi mindketten

esőndben maradánk, mialatt szívem mélyéből imádkoztam e dolog szerenés kimeneteleért a mindenkinek megbocsátó szeretet Istenéhez. Ápolgattam ezalatt a beteget, mennyire tölem telt. Mindent hálisan és nyugodtan fogadott tőlem.

Megható jelenet volt látni a kis hajlékot fegyveres indiánokkal esőndben és ünnepiesen főnöke halálos ágya körül. Ezek a legelőkelőbbek voltak.

— Meg kell halmom — kezdé a törzsfő, a mint az utolsó a házba lépett — a nagyszellem ezen embert hozzám küldé, hogy én fejemet megmosni engedjem, s hogy így az ő szép hajlékába bemehessek. De mindenekelőtt ugy kell eszelekednem, a mint a nagyszellem eszelekedett, és ez méltányos. Ő megbocsátott ellenségeinek, én is meg akarok nekik bocsátani. —

Álmélkodva tekintének egymásra a férfiak, egyik sem mert egy szót is szólani.

— Esküdjetek nekem a nagyszellem színe előtt, hogy miattam ellenségeiken legkisebb bosszút sem állotok. Én ezt akarom. Tegyétek le a fegyvert és esküdjetek!

A férfiak letették a fegyvert, és esküvének haldokló főnökük kívánsága szerint.

Ezután vizet hozattam, hogy neki a keresztiség szentségét kiszolgáltassam.

A mint ehez elkészültem, a beteg kiáltá: „Emeljétek föl!” — Iparkodtam rábírni, hogy fekvé maradjon, mivel látám, hogy neki a legkisebb mozdulat is a legérzékenyebb fájdalmat okozza.

— Emeljétek föl indus férfiak, emeljétek fel haldokló törzsfőtököt! — Kiáltá, s a férfiak hűm engedelmeskedtek.

A törzsfő egy ártatlan gyermek odaadásával vevé fel a keresztiség szentségét. Az indiánok pedig mélyen meghatva hagyák el a gyunyót.

Még aztán egy napot töltöttem a haldokló ágyánál, imádkoztam vele, és ő örüli megnyert igaz hitének. Aztán meghalt a törzsfő az Üdvözítő keresztjének esőkolása közepett.

Törzsében ez volt kezdete a megtérésnek. Így beszélt ezt el Andin püspök és hitküldér egyik jó ismerőjének és ügytársának.

Nekem ugy tetszik, hogy az indián valóban nem volt oly hajthatatlan és megszelídíthetlen, mint nálunk sok keresztény!

Blazsejovszky Ferenc.

Évnyegyedes tudósítvány a pesti Oltáregyletről.

1867-ki május 6-tól auguszt. 6-ig.

E lefolyt évnyegyedben ismét többen iratták be magokat az egyletbe; így legujabban a bajtai plebánia körében 37 tagból álló fiókegylet keletkezett.

Az egyleti ajándékok, a mint előre hirdetve volt, június 2-től 10-ig voltak a kegyes tanítórendiek gymnasiumának nagyteremében közszemlére kitéve. Nagy szám s mindenrendű s rangu helybeliek és vidékiek méltaták ezen kiállítást megszemlélésökre, közöttük a főméltóságu herezeg-primás, hazánknak sok más nm. főpásztorával és egyéb notabilitásával. Nem fényleni-akaras az évenkinti kiállítások ezélja, hanem az, hogy szemléhetővé tegyék, miként az őszinte kitartás, ha Istenbe vetett bizalommal párosult, sokat lehetségessé tesz, a mi itt-ott lehetetlennek tartatott, és hogy új lelkesedésre buzdítsanak. Az ajándékok azonnal elküldettek a kiállítás után, ugy hogy egy-két ládikát kivéve, június 14-én már mind utnak indittatott; huszonnégyszáz helyről azonban (neveik az előbbi számban állnak)

még e mai napig sem tudósítottunk azok átvételéről. Összesen 131 templom számára küldetett ajándék, és az egylet nem szűnik meg hálát adni Istennek, hogy szerény adományait annak szolgálatára szentelheti, ki folytonosan oltárainkon van s éretünk magát naponkint ismét fölládozza. A forró kívánsághoz, vajha minél hosszabb időnkig emeljék azok az isteni szolgálat díszét, azon kérelmét esatolja az egylet, hogy a megajándékozott templomok hívei zárják olykor az egyletet buzgó imáikba s adandó alkalommal annak új tagokat is szerezni sziveskedjenek, hogy ekként a mi Urunk Jézus Krisztus hű népe között mindinkább oly tiszteletben részesüljön, minő isteni fölsége s végetlen szeretetéhez — ha teljesen annak meg nem felelhet is — legalább némileg méltó.

A kiállítás óta ismét kaptunk néhány folyamodványt; ezek már csak jövő évben vétethetnek tekintetbe. Hogy a bizottmány a szükségeseket annak idején beszerezhesse és a

munkákat a mutatkozó szükséghez képest elintézhesse, kéretnek az illetők, hogy folyamodványait minden szükséges irattal ellátva karácsonyig beküldeni iparkodjanak.

Ezen lefolyt három hó alatt ismét több fötisztelendő ur sziveskedett az egyület sz. misék elvállalása által gyámolítani. Ilyenaz egyület javára ingyen elvállalt sz. miséket, melyek akár színben, akár feketében mondhatók ad petentis intentionem, folyvást legnagyobb köszönettel fogadtatnak el az együleti igazgató által, minthogy e segélyezés az egyület jelentékeny forrását képezi. Minden zavar elkerülésére azonban, ismételten kéretnek a t. ez. jötevők, nehogy az ekkép vállalt sz. miséket több helyen bejelentsek.

M i u j s á g ?

(A főm. hg. primás) a pesti Rókus-kórház előtt felállítandó pompás Mária-szobrot ang. vézén avatja fel.

(Az egri érsek ő. exija) a gyöngyösi legényegyletnek házvétre 1000 frtot méltóztatott adományozni.

(Ft. Haynald Lajos érsek ő. exiját) Erdélyből a nagyszebeniek pompás és művészien készült „Album“ máj tiszteletk meg.

(Gr. Karolyi Alajos) es. k. nagykövet augst. 8-kán vezette Bécsben oltárhoz Erdődy Franciska grófnőt. Az esküvőn számos magyar főúr volt jelen.

(Hire jár), hogy V. Ferdinánd király ő. felsége Prágából Pozsonyba tenné át lakását.

(A győri püspök Zalka János ő. m. ga) e hó 5-ikén Veszékenyben születése helyén bérnált. Megérkeztek azonnal meglátogatta a temetőt, hol anyja nyugszik, s a sírnál letértepel és imádkozott.

(Fogarassy Mihály erdélyi püsp. ő. exija) a pesti vakok intézetének 100 frt adományozott.

(Gyász hírek): Ft. Kubicza István nyitrai kanonok 47-dik évében hosszas betegség után az Urban elhunyt. Az ő. v. f. n!

(Altörjai br. Apór Sándorné) született Stresow Sarolta, kiskorú gyermekei Gábor, Irma, Samu, Margit, Sarolta nevekben is, legmélyebb fájdalomtól áthatottan jelenti, forrón szeretett férjének, illetőleg édes atyjoknak méltóságos Altörjai báró Apór Sándor urnak, es. kir. aranykulcsos, magyar királyi ítélő táblai báró, az országosan egybegyűlt főrendi ház jegyzője, az Osterland nevű szász-óvári természet buvárlati társulat levelező, az erdélyi muzeum- és a zala megyei gazdasági együletek alapító-, a Szent-István- és Szent-László-társulatok választmányi tagjának, élte 47-ik, boldogító házasságának 17-ik évében, folyó 1867. esztendei augusztus 5-én reggeli 4 és fél órakor, a robitschi fürdőben, rögtön beállott tüdővérzés folytán bekövetkezett gyászos halálát. A megboldogultnak hideg tetemei helyben beszenteltetvén, az altörjai családi sírboltban fognak eltakarítani, az engesztelő szent mise áldozatok pedig e hó 13-ik napján d. e. 10 órakor a pesti szent-ferencziek templomában, valamint a család erdély- és magyarországi birtokainak r. k. templomaiban fognak megtartatni. — Pesten 1867. augusztus 9-én. Nyugodjék békében.

(A pápai czipész- es izmadia-czéh) ft. Szabó Imre cultusministeri osztálytanácsos urat és harmadszor megválasztott pápavárosi képviselőt tiszteletbeli mesternek választotta, s neki a mester-levelet meg is küldötte.

(Uj szent). A zala-egerszegi kortések Perczel Mórra készített dalukban többi közt mondják:

„Éljen tehát szent Perczel követünk“!

Ezt bizonyosan olyan kortes készítette, ki a valódi szentekhez nem igen folyamodik.

(A pest-ferenczvárosi templom) építésére ft. Ranolder János veszpr. püsp. ő. exija 200 frt adományozni méltóztatott. Az ottani káptalan ugyan-e czélra 117 frt, Girk György püspök ő. exija 100 frt adományozott.

(A pesti egytlemi hittani kar) ft. Nogáll János nvárad kanonok ő. ngsát a magyar egyházi irodalom körüli

Midőn mind ezen segélyezésért, mind a többi szeretetadó-mányért szívünk mélyéből hála-köszönetet nyilvánítunk, az illetők igazolhatása végett ide iktatjuk az ezen évnegyedben begyűlt alamizsnát. Pesten begyűlt 452 frt 47 kr., 1 arany és ezüstben 101 ft. 1 huszas és 1tizes, Ó-Budán 50 kr. Buda Eörsön 3 ft. Selmecezen 14 ft. 58 kr. Házasnényn 9 ft 6 kr, Szt. Györgyön 8 ft 32 kr, Szt. Jánoson 1 ft, Vácson 8 ft 60 kr, Lőrinczin 10 ft. Nötén esen 16 ft, Tó-almáson 10 ft 12 kr, Egerben 30 ft 56 kr, Arokszálláson 30 ft, Jász-Apáthin 1 frt, Bolyokon 10 frt, Sajó-Vámoson és Boldván 2 frt 50 kr., Török-Beesén 1 frt, Izbugya-Hosszuzón 4 frt, Nagy-Szöllösön 1 frt, Kis-Szebenben 20 frt.

érdemei tekintetéből saját kara hitudósainak testületébe egyhangulag beigtatta.

(A pest-ferenczvárosi templom) építésére a belga királyné 535 a modenai herceg 100 frt ajándékozta.

(Mármarosban) a mult heten bokáig érő hó esett.

(Hirdetés.) Pest városában a szent Terézről nevezett plebánia lelkipásztorának, ngos Klempp Simon prépost urnak helybenhagyásával, a nagy Mária-Czelle tervezett utazást vezérlő Hegyei Ferenc urnak német nyelven közlött hirdetése szerint, és annak beleegyezésével a magyar ajku hívek részére nézve, miszerint ők is dicsérhessék és köszönthessék Máriát, e következő pontok figyelembe ajánltatnak: 1) Az utra vállalkozó aug. 25-éig a terézvárosi templom sekrestyéjében fizesse le a 12 frtot, és az által vett utazási jegyet, mely oda s vissza 5 napig érvényes, magánál tartsa. — 2) Sept. 5-én, csütörtökön, reggel 5 órakor a nevezett templomban tartandó szentmisén jelen legyen, hogy a többivel együtt a budai vaspályához eljuthasson, és ott a részére kijelölt helyet elfoglalhassa. — 3) Ha a magyar-ajku utasok száma a százat megközelítendő, ugy az eltávozzék, mint 1857-ben, az országos buscsujáratkor történt, a Ferenc-rendiek egyházában sept. 5-én reggeli 5 órakor magyar ének kíséretében szentmisét hallgatandak, s azután nyomban egy lelkiatya által a lánczhoz kivezetetnek, hol a főprocessióhoz esatlakozva a budai vaspályához menendnek. — Sept. 10-én pedig esti 8 óra tájban városunkba visszaérkezvén, az említett templomokba ünnepélyesen bevonulandnak. E jó szándéknak üdvös sikerét hathatós szószólása által eszközölje a keresztények segítsége Magyarország védasszonya Mária. (Beküldetett.)

(A Sz. Ist. Társ. bizományaiban kapható): „Sz. Pál apostol leveleinek értelmezése.“ A lelkipásztorok használatára, írta Kiss János, egri főmegyei áldozár stb. II. füz. ára 1 frt.

(A Sz. István-Társulat bizományában) kapható Esztergannak folioalakú igen díszes képe. Ára csak 20 kr.

P á l y á z a t.

Az ungvári római kath. plebániái főleml tanodánál egy tanítói állomás, melylyel az ungvári király uradalmi — mint kegyurasági — alaphól nyerendő évi 210 frtnyi fizetés, 12 öl tűzifa és lak van összekötve — üresedésbe jövén, ennek betöltésére pályázat nyitattik.

Mire a pályázni ohajtók azon megjegyzéssel tétetnek figyelmesekké, miszerint folyamodványait főleml tanítóságra képesítetésekről, erkölcsi feddhetlen viseletokről, eddigi szolgálatokról, s különösen a magyar, német és itten beszélni szokott szláv nyelvben tökéletes jártasságokról tanuskodó bizonyítványokkal fölszerelve és a méltóságos szathmári megyés püspök urhoz czimezve az ungvári róm. kath főesperesi hivatalhoz folyó évi augusztus 22-éig és pedig szolgálatban lévő közzvetlen eltiljárók útján eljuttassák, valamint az érintett napon személyesen is megjelenjenek. Kelt Ungvárott 1867. jul. 22.

Huszár Sándor, ungmegyei főesp. és isk. igazgató.

Szerkesztői mondanivalók

M. G. Sz. Erzsébet és J. F. Osl. Szives köszönet; legközelebb. — Bakonybél. Készorításomat; nem fog soká a fiókban maradni.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Pesten, 1867. Nyomatott Emich Gusztáv magyar akadémiai nyomdósnál (Barátok tere 7. sz.)